Motion till riksdagen 1987/88:Sf526

av Margareta Palmqvist m. fl. (s) om flyktingbarnens situation

En stor del av flyktinginvandringen är barn. Bland dessa finns ett ökande antal barn som kommer ensamma utan föräldrar eller andra anhöriga.

Många av dessa barn är hårt drabbade av krig och våld. Rädsla och otrygghet, hot och svåra förluster har ofta dominerat deras liv. Alla har de ryckts upp från sin miljö, sina släktingar och sitt land – ofta utan att riktigt förstå varför.

Dessa barn möts ofta av stor och skrämmande likgiltighet när de kommer till vårt land. Fortfarande är det i de flesta fall enbart de vuxnas situation och förhållanden som utreds vid ankomsten – barnen följer bara med.

I regeringens proposition 1983:144 sägs bl. a. att "Vid bedömningen av utlänningsärenden som rör barnfamiljer skall självfallet beaktas sådana omständigheter av humanitär natur som hänför sig till barnen och deras situation från hälsosynpunkt och övrigt ..." Detta förutsätter att barnens situation och behov bedöms självständigt, vilket fortfarande underlåts i alltför stor utsträckning.

När barnet och familjen väl kommit in i landet tillgodoses inte barnens intressen och behov på ett godtagbart sätt. Detta trots att barnen ofta hamnar i en mycket utsatt situation, med långa väntetider, tillfälliga inkvarteringar, föräldrar som ibland av naturliga skäl inte orkar fungera som föräldrar, främmande miljöer och ett främmande språk.

Flyktingbarnens situation är kort sagt allvarlig. Det finns behov av en rad åtgärder för att förbättra deras villkor.

- Barnens situation och behov vid ankomsten till Sverige bör regelmässigt bedömas separat.
- Barnen skall inte sättas i förvar vid ankomsten hit. I dag tas ett stort antal barn i förvar och därför bör tillämpningen av lagen i detta hänseende ses över och lagstiftningen förändras. Det är tillräckligt att i samband med verkställighet av utvisning besluta om hämtning och uppsikt, då det finns barn med i bilden och vederbörande ej frivilligt lämnar landet.
- Flyktingbarn får aldrig separeras från sina föräldrar vare sig vid ankomsten, under utredningstiden eller vid verkställandet av utvisning.
- De barn som kommer ensamma hit måste få omedelbar hjälp att hitta släktingar eller andra som de har någon ankytning till. I annat fall skall målet vara att hitta en stödfamilj eller stödkontakt till varje enskilt barn, även om det bor i gruppboende tillsammans med andra ensamma flyktingbarn.

- Frivilliga organisationer framför allt sådana som bedriver verksamhet som syftar till att bygga upp en social gemenskap i bostadsområden måste få ökat stöd. Det är en naturlig fortsättning för det arbete som hittills utförts för att stimulera folkrörelser att delta aktivt i ett positivt flyktingmottagande. Genom ett praktiskt samarbete kring vardagsnära angelägenheter utvecklas gemenskap och förståelse för likheter och olikheter. Det är en utomordentligt värdefull grund för att kunna delta i ett nödvändigt opinionsarbete för fortsatt generös flyktingpolitik.
- Flyktingbarnen skall redan under utredningstiden aktivt erbjudas fritidsaktiviteter, öppen förskola eller liknande insatser anpassade efter flyktingbarnens speciella situation. Vid varje flyktingförläggning skall sådan verksamhet finnas. Kommunerna bör på olika sätt stimuleras att ordna sådan verksamhet för flyktingbarnen i den egna kommunen.

  Verksamheten skall självklart vara öppen även för föräldrarna, men dessa bör också kunna känna sig fria att för någon stund vila från det omedelbara ansvaret för sina barn. Att leva isolerat, i väntan, dygnet om med oavbrutet ansvar för kanske flera små barn, utan möjlighet till någon som helst avlastning är en omänsklig situation.
- Vi måste ta ansvar för att flyktingbarnen får hjälp att hitta någon struktur i sitt liv så snart som möjligt. De måste få uppleva att det finns vuxna människor som förstår och tar ansvar och som har kompetens att möta barnen med alla de svåra upplevelser de har, som på olika sätt behöver bearbetas. En viktig insats är att föräldrarna får hjälp och stöd att orka fungera som föräldrar, så att barnens tillit till dem inte raseras. En viktig insats för att åstadkomma detta är att väntetiderna förkortas väsentligt. Det är inte barnens uppgift att ta hand om föräldrarna, men för många flyktingbarn blir detta verkligheten om föräldrarna dukar under för de påfrestningar som flykten, den nya situationen, myndighetskontakter och långa väntetider medför.

  Här behövs insatser av kulturkompetent och i övrigt erfaren personal för att stödja föräldrar och barn.

Barn har rätt till en human behandling även i de fall där de efter en tid skall lämna Sverige för att återvända till hemlandet eller något tredje land.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behoven och behandlingen av flyktingbarnen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att förbättra mottagningsförhållandena för flyktingbarn vid ankomsten,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ågärder för att stödja flyktingbarn och deras föräldrar under väntetiden och efter att uppehållstillstånd erhållits.

Stockholm den 26 januari 1988

Margareta Palmqvist (s)
Hans Göran Franck (s) *Lahja Exner (s)*
Sylvia Pettersson (s)

Graphic Systems AB, Göteborg 1988